Unha arma invisibilizada: 5. Instrumentos para combater a violencia sexual nos conflitos

Description

Un dos piares fundamentais Ã© o sistema das NaciÃ³ns Unidas. Destaca especialmente a Axenda de Mulleres, Paz e Seguridade, a travÃ©s da ResoluciÃ³n 1325 (2000) do Consello de Seguridade. Gracias a ela recoÃ±Ã©cese por primeira vez o impacto desproporcionado dos conflitos sobre as mulleres e a necesidade de previr a violencia sexual. Paralelamente, un mecanismo clave Ã© o Informe Anual do Secretario Xeral sobre Violencia Sexual en Conflitos, que identifica paÃses afectados, patrÃ³ns de violencia e actores responsables.

Desde o punto de vista dos tribunais, existen diversas fÃ³rmulas a nivel internacional para castigar crimes internacionais, incluÃndo os de natureza sexual. Por un lado, os tribunais hÃbrido (Ã³rganos xudiciais que combinan elementos do dereito nacional e internacional para investigar e procesar crimes graves, como crimes de guerra, xenocidio ou crimes de lesa humanidade) tenden a aparecer cando o sistema xudicial do paÃs carece de independencia, marco xurÃdico, infraestrutura ou os recursos humanos. Un exemplo Ã© o Tribunal HÃbrido de Serra Leona. Por outro lado, existen os tribunais especiais ou *ad hoc*, aÃnda que de momento sÃ³ se crearon en dÃºas ocasiÃ³ns (Tribunal Penal Internacional para Ruanda e o Tribunal Penal Internacional para a Ex-Iugoslavia). Outros mecanismos son as comisiÃ³ns e iniciativas de observaciÃ³n e documentaciÃ³n en materia de dereitos humanos que inclÃºen no seu mandato un compoÃ±ente de investigaciÃ³n penal internacional. Finalmente, unha instituciÃ³n que destaca na persecuciÃ³n da violencia sexual Ã© a Corte Penal Internacional. (AmnistÃa Internacional, s.d.).

Con respecto a esta Ãºltima, e aÃnda que o Estatuto de Roma non menciona expresamente unha funciÃ³n restaurativa, a Corte Penal Internacional exerce un papel que vai mÃ¡is alÃ¡ da acciÃ³n punitiva. O artigo 75 do Estatuto de Roma recoÃ±ece o dereito das vÃtimas a obter reparaciÃ³ns. Unha vez recoÃ±ecido o dereito Ã¡ reparaciÃ³n, o Fondo Fiduciario elabora un programa que concreta beneficiarios e medidas, posteriormente executado polo propio Fondo. Ademais, este organismo cumpre unha funciÃ³n asistencial mediante programas de saÃºde mental, apoio mÃ©dico e axuda material cando non existe condena. Na fase de reparaciÃ³ns distÃnguense entre reparaciÃ³ns correctivas, orientadas a devolver Ã¡s vÃtimas Ã¡ situaciÃ³n previa ao dano, e reparaciÃ³ns transformadoras, que buscan modificar estruturas sociais, econÃ³micas e culturais que perpetÃºan a violencia. Neste contexto, a perspectiva de xÃ©nero Ã© esencial para garantir xustiza Ã¡s vÃtimas de violencia sexual (Montero, 2024). Esta lÃ³grase a travÃ©s do Documento de PolÃtica sobre Violencia Sexual e de XÃ©nero que estÃ¡ a axudar a impulsar o dereito penal internacional cara a unha comprensiÃ³n mÃ¡is complexa e inclusiva dos crimes sexuais e de xÃ©nero (Oosterveld, 2018).

En canto Ã¡s reparaciÃ³ns, existen varios modelos para axustarse Ã¡s necesidades das persoas sobreviventes de violencia sexual. Por un lado estÃ¡ a indemnizaciÃ³n, que busca facer fronte aos gastos mÃ©dicos das vÃtimas derivados da sÃºa condiciÃ³n como tales, cando os patrÃ³ns culturais e o estigma social dificultan a obtenciÃ³n de apoio. Outra opciÃ³n Ã© a

rehabilitaciÃ³n, que consiste en facilitar o acceso Ã¡ atenciÃ³n mÃ©dica e psicolÃ³xica necesaria. Ademais estÃ¡ a restituciÃ³n, inadecuada para estas vÃtimas, xa que se basea en devolver Ã¡ vÃtima a unha situaciÃ³n previa ao dano onde existÃan estruturas sociais discriminatorias. Finalmente estÃ¡ a satisfacciÃ³n, que permite construÃr un relato oficial que permita a reconciliaciÃ³n xeracional. Este refÃrese Ã¡ verificaciÃ³n dos feitos, Ã¡ desculpa pÃºblica, Ã¡s homenaxes, a devolver a dignidade Ã¡s vÃtimas e restablecer a sÃºa reputaciÃ³n (Montero, 2024).

Finalmente, organismos humanitarios como ACNUR ou UNICEF aplican protocolos internacionais para garantir atenciÃ³n mÃ©dica, psicolÃ³xica e legal Ã¡s vÃtimas, asÃ como medidas de prevenciÃ³n en campos de refuxiados e zonas de crise.

A pesar de todas estas ferramentas, a loita contra a violencia sexual en relaciÃ³n aos conflitos estÃ¡ lonxe de rematar. Non obstante, cada avance normativo, cada reparaciÃ³n concedida e cada supervivente escoitada representan un paso firme cara a un mundo mÃ¡is xusto e equitativo.

BibliografÃa

AmnistÃa Internacional. (s.d.). Justicia internacional. https://www.amnesty.org/es/what-we-do/international-justice/

Montero Ferrer, C. (2024). *De â??Lubangaâ?• a â??Ongwenâ?•: reparaciones con perspectiva de gÃ©nero en la Corte Penal Internacional.* Revista ElectrÃ³nica de Derecho Internacional ContemporÃ¡neo. Vol. 7 (7). https://doi.org/10.24215/2618303Xe074

Oosterveld, V. (2018). *The ICC Policy Paper on Sexual and Gender-Based Crimes: A The ICC Policy Paper on Sexual and Gender-Based Crimes: A Crucial Step for International Criminal Law.* Vol. 24, 443- 457. https://scholarship.law.wm.edu/wmjowl

Accede ao conxunto da serie desde a ficha da autora

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

CooperaciÃ³n ao desenvolvemento

ETIQUETAS

Guerras polÃtica exterior feminsta

INVESTIGACION

RelaciÃ³ns Internacionais CooperaciÃ³n Internacional e Axenda 2030

Date Created
XuÃ±o 3, 2026
Meta Fields
Autoria : 111791
Antetitulo : Serie de AnÃ¡lise